

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Кафедра реклами та зв'язків з громадськістю

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПРАВИ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напряму підготовки 6.030303 видавнича справа та редагування

(шифр і назва напрямку підготовки)

Гуманітарний інститут
(назва інституту, факультету, відділення)

2015 рік

Робоча програма «Історія світової видавничої справи» для студентів за напрямом підготовки 6.030303 видавнича справа та редагування, галузі знань 0303 журналістика та інформація
2014 року- 24 с.

Розробник: Поліщук Тетяна Ігорівна, викладач кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

Протокол від. "06" лютого 2015 року № 7

Завідувач кафедри реклами та зв'язків з громадськістю

_____ (Горбенко Г.В.)

Структура програми типова

Години відповідають робочому навчальному плану

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

_____ (Єременко О.В.)

Схвалено Вченою радою Гуманітарного інституту

Протокол від. " ____ " _____ 20__ року № ____

Вчений секретар _____ (Т.Л.Видайчук)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни.....	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I</i>	8
<i>Змістовий модуль II</i>	9
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Історія світової видавничої справи».....	11
V. Плани семінарських занять.....	12
VI. Завдання для самостійної роботи.....	15
VII. Індивідуальна робота.....	17
VIII. Система поточного та підсумкового контролю.....	17
IX. Методи навчання.....	20
X. Методичне забезпечення курсу.....	21
XI. Завдання до модульних контрольних робіт	22
XII. Рекомендована література	
<i>Основна</i>	23
<i>Додаткова</i>	23
Інформаційні ресурси.....	24

Пояснювальна записка

Дисципліна „Історія світової видавничої справи” є базовою нормативною для напряму підготовки „Видавнича справа та редагування”. Читається в 6 семестрі III курсу та завершується у 7 семестрі IV курсу. Обсяг дисципліни на III курсі становить - 2 кредити, в тому числі 32 години аудиторних занять - з яких 14 годин лекцій, 14 годин семінарських занять і 4 години індивідуальної роботи. А, також із 36 години самостійної роботи та 4 години модульної роботи. У 7 семестрі IV курсу студенти завершують вивчення дисципліни екзаменом.

Мета навчальної дисципліни є вивчення історії світової видавничої справи від виникнення писемності, зародження рукописних шкіл, вивчення шедеврів давнього письма та письма епохи середньовіччя, винайдення друкарського верстата та розповсюдження друкарства у світі, розвиток видавничої справи, зародження періодичних видань, сучасний стан видавництва у світі.

Отже, головною метою стає вивчення історії світової видавничої справи у контексті подвійного розвитку книгарства у світі – і як матеріальної складової, і як духовної та культурної спадщини людства.

Завдання навчальної дисципліни „Історія світової видавничої справи”:

- простежити історичні витoki та суспільно-політичні передумови розвитку писемництва та рукописання в світі;
- виокремити основні етапи становлення та розвитку друкарства;
- дослідити вплив суспільно-політичних обставин на друкарську справу та інші видавничі процеси;
- висвітлити обставини побутування випущених у різні історичні епохи знакових за змістом і оформленням видань, їх вплив не лише на окремих особистостей, й на суспільні процеси, що відбувалися під впливом такого побутування в конкретну історичну епоху;
- надати студентів можливість опрацювати та освоїти певний масив джерельних та документальних текстів, у якому історія світової видавничої справи базується, переважно, на архівному матеріалі.

Об’єктом навчальної дисципліни „Історія світової видавничої справи” є редакторська та видавнича діяльність фахово підготовлених спеціалістів у контексті творення, вдосконалення, друкування та поширення різних видів друкованої продукції.

Предметом історії видавничої справи є цілісна картина створення, поширення, використання тих чи інших видів видавничої продукції, переважно книги та результати їх функціонування, а також тематика різних видів видань, особливості їх редакційно-видавничої підготовки в різні періоди розвитку друкарства в світі.

Вимоги до знань та умінь

Студент повинен знати:

- основні історичні етапи та провідні осередки розвитку друкарства в світі та Україні;
- визначні пам'ятки світової видавничої справи – рукописні та друковані книги, що найбільше вплинули на суспільну свідомість та цивілізаційний поступ людства;
- основні віхи та особливості діяльності визначних видавців, редакторів, друкарів;
- проблемно-тематичний репертуар книговидання, що найбільше був витребуваним серед читачів у різні історичні епохи;
- фундаментальні дослідження з історії видавничої справи зарубіжних та українських дослідників.

Студент повинен уміти:

- оперувати поняттями та термінами з історії видавничої справи;
- використовувати досвід кращих попередників фаху в структуруванні та редагуванні сучасних видань;
- узагальнювати пізнавальні й повчальні факти з історії видавничої справи;
- самостійно й результативно проводити бібліографічний пошук необхідних видань в бібліотечній та електронній базах даних.

Система контролю знань. Навчальна дисципліна „Історія світової видавничої справи” оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається 2 модулів.

Форми поточного контролю:

- усна відповідь на семінарському занятті;
- доповнення на семінарському занятті;
- тести за вивченими темами;
- самостійна робота за додатковою тематикою.

Модульний контроль: 2 модульні підсумкові роботи.

Підсумковий контроль у формі іспиту по завершенню вивчення дисципліни на IV курсі.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: закономірності виникнення, розвитку і удосконалення друкарської справи, тематика різних видів видань, особливості їх редакційно-видавничої підготовки в різні періоди розвитку друкарства в світі.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 2 Змістових модулів – 2 Загальний обсяг дисципліни (години) – 72 Тижневих годин – 2	Галузь знань 0303 «Журналістика та інформація» Напрямок підготовки 6.030303 «Видавнича справа та редагування» Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Нормативна Рік підготовки: 3-й Семестр: 6-й Аудиторні заняття: 32 години, з них: лекції (теоретична підготовка): 14 годин семінарські заняття: 14 годин Індивідуальна робота: 4 годин Модульні контрольні роботи: 4 годин Самостійна робота: 36 години Поточний модульний контроль

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	К-сть годин				
		Л	Сем	С.р.	Інд.	МК
Змістовий модуль 1. Зародження і розвиток книгодрукування.						
1	Виникнення та розвиток писемності. Писемні пам'ятки світу.	2				
2	Рукописна книга середньовіччя. Світові осередки рукописання.	2				
3	Внутрішня структура та художнє оздоблення рукописної книги. Конструювання та оздоблення оправ.		2	6		
4	Передумови виникнення книгодрукування в Європі. Зародження та етапи поширення друкарства в світі.	2				
5	Поширення друкарства у Європі в XV ст.: Німеч Італія, Франція.		2			
6	Поширення друкарства у Європі в XV ст.: Англія, Іспанія, Нідерланди та перші кириличні друки.	2		6		
7	Становлення друкарства як мистецтва.		2	6		
8	Разом:	36	8	6	18	2
Змістовний модуль 2. Книгодрукування в Європі XVI-XVIIIст.						
1	Видавнича справа Європи у XVI ст.: Німеччина, Італія, Франція.	2				
2	Книгодрукування у XVI ст.: Англія, Іспанія, Нідерланди.		2			
3	Видавнича справа у Польщі, Чехії, Болгарії та інших слов'янських країнах	2		6		
4	Конструювання й оздоблення друкованої книги. Шрифти.		2	6		
5	Тенденції розвитку книгодрукування у XVII ст.	2				
6	Видавнича справа у США та Канаді у XVII - XVIII ст.		2			
7	Принципи книговидання та книгорозповсюдження у XVIII ст.		2	6		
8	Разом:	36	6	8	18	2
	Разом:	72	14	14	36	4

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I.

Зародження і розвиток книгодрукування.

Лекція 1.1. Виникнення та розвиток писемності. Писемні пам'ятки світу.

Об'єкт і предмет вивчення в „Історії світової видавничої справи”. Загальнонаукові методи та історія видавничої справи: історизм, комплексний підхід, наукова об'єктивність. Спеціальні методи: порівняльно-історичний, метод моделювання. Допоміжні історичні дисципліни й історія видавничої справи. Періодизація історії видавничої справи. Сучасні підходи та їх критерії. Архівні джерела з історії видавничої справи: нормативні акти про створення та умови діяльності друкарень, особові справи друкарів, внутрішня документація рукописних та друкарських осередків (поліграфічних підприємств), листи та документи в складі фондів адміністративних та судових установ, листи та інші документи приватного походження, давні бібліотечні каталоги та бібліографічні покажчики видатних постатей видавничо-друкарської справи. Передумови виникнення письма і алфавіту в кожного народу. Соціальна, інформаційна та пізнавальна функція перших рукописних текстів. Первинні матеріали, на яких творилися тексти (камінь, глина, піраміди, дерев'яні дощечки, бамбукові пластини, шовк, папірус).

Література

Основна: [5], [9]; додаткова: [11].

Лекція 1.2. Рукописна книга. Світові осередки рукописання.

Писемні пам'ятки Ассирії, Єгипту. Писемні пам'ятки Китаю. Писемні пам'ятки Греції та Риму. Манускрипти Візантії. Латинські манускрипти. Внутрішня структура та оздоблення рукописних книг. Роль рукописної книги в суспільному поступі. Причини поширення рукописання. Становлення книгозбірень. Книга в долях Горация та Овідія. Вимоги давньоєврейських талмудистів до переписувачів книг.

Література

Основна: [5], [9]; додаткова: [11].

Семінар 1. Внутрішня структура та художнє оздоблення рукописної книги. Конструювання та оздоблення оправ. (2 год.)

Лекція 1.3. Передумови виникнення книгодрукування в Європі. Поширення друкарства у Європі в XV ст.

Передумови виникнення книгодрукування в Європі. Печатки і штампи як предтечі друкарства. Метод набиття візерунків на тканині. Ксилографічний

метод множення текстів та ілюстрацій на папері. Перші спроби створення рухомих літер.

Матеріально-технічний прогрес у книговиданні. Прототипи друкарського процесу. Поширення друкарства у Європі в XV ст. Становлення книгодрукування як мистецтва. Конструювання та оздоблення книги.

Література

Основна: [3], [9]; додаткова: [10].

Семінар 2. Поширення друкарства у Європі в XV ст.: Німеччина, Італія, Франція. Життя та діяльність Йогана Гуттенберга. (2 год.)

Лекція 1.4. Поширення друкарства у Європі в XV ст.: Англія, Іспанія, Нідерланди та перші кириличні друки.

Провідні видавництва Англії, Іспанії, Нідерландів XV століття. Тематика та типи видань в різних країнах. Ілюстрації в друкованих книгах. Споживачі друкованої книги. Діяльність Етьєнів. Особливості шрифтів перших книг.

Література

Основна: [1], [2]; додаткова: [11].

Семінар 3. Становлення друкарства як мистецтва. (2 год.)

Змістовний модуль 2.

Книгодрукування в Європі XVI-XVIIIст.

Лекція 2.1. Видавнича справа Європи у XVI ст.: Німеччина, Італія, Франція.

Книговидання XVI ст. Видавнича справа Німеччини XVI ст. Видавнича справа в Італії XVI ст. Видавнича справа у Франції XVI ст. Принципи функціонування книговидання в XVI ст. Друкована книга як елемент технічного прогресу. Організація процесу книгорозповсюдження в XVI ст. Становлення журналістики в Німеччині, Італії, Франції.

Література

Основна: [2], [5]; додаткова: [8].

Семінар 4. Книгодрукування у XVI ст.: Англія, Іспанія, Нідерланди. (2 год.)

Лекція 2.2. Видавнича справа у Польщі, Чехії, Болгарії та інших слов'янських країнах.

Особливості розвитку видавничої справи в Східній Європі: Угорщина, Польща, Румунія, Чехія. Особливості розвитку видавничої справи в Росії. Життя та діяльність Ш.Фіоля, І.Федорова, С.Дропана.

Обладнання. Перші друкарі та організації їх роботи. Відкриття літографії. Початкові правила роботи видавців.

Тематичний аспект наукового книговидання.

Підручники релігієзнавчої тематики. Література з прикладних і гуманітарних наук. Службові та офіційні видання.

Література

Основна: [1], [2]; додаткова: [11].

Семінар 5. Конструювання й оздоблення друкованої книги.

Шрифти. (2 год.)

Лекція 2.3. Тенденції розвитку книгодрукування у XVII - XVIII ст.

Історичні та соціально-політичні умови формування та розвитку книгодрукування у XVII ст. Принципи функціонування книговидання в XVII ст. Книгодрукування в Німеччині, Франції, Англії та інших країнах. Система книгорозповсюдження в різних країнах у XVII ст. Провідні осередки книговидання у XVII ст. . Географічний фактор формування видавничої політики. Тематика книжкового сектору різних країн. Способи книгорозповсюдження і просування книги у XVII ст.

Література

Основна: [1], [9]; додаткова: [11].

Семінар 6. Видавнича справа у США та Канаді в XVII – XVIII ст. (2 год.)

Семінар 7. Принципи книговидання та книгорозповсюдження у

XVIII ст. (2 год.)

5. Навчально-методична карта дисципліни «Історія світової видавничої справи»

Разом: 72 год., лекції – 14 год., семінари – 14 год., індивідуальна робота – 4 год.,
самостійна робота – 36 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2.			
Назва модуля	Зародження і розвиток книгодрукування.				Книгодрукування в Європі XVI-XVIIIст.			
Кількість балів за модуль	77 балів				87 балів			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	
Теми лекцій	Виникнення та розвиток писемності. Писемні пам'ятки світу. (1 бал)	Рукописна середньовіччя. Світові осередки рукописання. (1 бал)	Передумови виникнення книгодрукування в Європі. Зародження та етапи поширення друкарства в світі. (1 бал)	Поширення друкарства у Європі в XV ст.: Англія, Іспанія, Нідерланди та перші кириличні друки. (1 бал)	Видавнича справа у XVI ст.: Німеччина, Італія, Франція. (1 бал)	Видавнича справа у Польщі, Чехії, Болгарії та інших слов'янських країнах. (1 бал)	Тенденції розвитку книгодрукування у XVII ст. (1 бал)	
Семінари		Внутрішня структура та художнє оздоблення рукописної книги. Конструювання та оздоблення оправ. (1+10 балів)	Поширення друкарства у Європі в XV ст.: Німеччина, Італія, Франція. (1+10 балів)	Становлення друкарства як мистецтва. (1+10 балів)	Книгодрукування ст.: Англія, Іспанія, Нідерланди. (1+10 балів)	Конструювання й оздоблення друкованої книги. Шрифти. (1+10 балів)	Видавнича справа у США та Канаді в XVII - XVIII ст. (1+10 балів)	Принципи книговидання та книгорозповсюдження у XVIII ст. (1+10 балів)
СР		5	5	5		5	5	5
ІНДЗ	30 балів							
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)				Модульна контрольна робота (25 балів)			

Разом 194 бали, коефіцієнт 1,94.

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I.

Зародження і розвиток книгодрукування.

Семінар 1

Внутрішня структура та художнє оздоблення рукописної книги.

Конструювання та оздоблення оправ. (2 год.)

Внутрішня структура та художнє оздоблення візантійських рукописів. Розвиток графіки грецьких рукописних шрифтів. Основні константинопольські осередки книгопереписування. Мініатюри візантійської рукописної книги. Внутрішня структура та художнє оздоблення латинських манускриптів. Мініатюра західноєвропейських рукописів. Слов'янська рукописна книга: внутрішня структура та художнє оздоблення східнослов'янських кириличних рукописів.

1. Внутрішня структура та художнє оздоблення рукописів
2. Розвиток графіки рукописних шрифтів.
3. Мініатюра західноєвропейських рукописів.
4. Слов'янська рукописна книга

Література

Основна: [5], [9]; додаткова: [21].

Семінар 2

Поширення друкарства у Європі в XV ст.:

Німеччина, Італія, Франція. (2 год.)

Провідні видавництва Німеччини, Італії, Франції XV століття. Тематика та типи видань в різних країнах. Ілюстрації в друкованих книгах. Споживачі друкованої книги. Діяльність Альда Мануція. Особливості шрифтів перших книг.

1. Суспільно-політичні умови розвитку видавничої справи у Німеччині, Італії, Франції XV ст.
2. Тематика та типи видань Німеччини, Італії та Франції.
3. Провідні видавництва Німеччини, Італії, Франції XV століття.
4. Ілюстрації в друкованих книгах XV ст.
5. Особливості шрифтового оформлення книг
6. Діяльність Альда Мануція з розвитку видавничої справи в Італії.

Література

Основна: [1], [2]; додаткова: [6].

Семінар 3

Становлення друкарства як мистецтва. (2 год.)

Внутрішня структура й оздоблення інкунабул. Розвиток графіки латинських друкарських шрифтів. Ілюстрація в ранніх друкованих книгах. Перші успіхи європейського книгодрукування. Внутрішня структура й оздоблення палеотипів. Розвиток графіки латинських друкарських шрифтів. Ілюстрація в палеотипних виданнях. Східнослов'янські кириличні палеотипи.

1. Внутрішня структура й оздоблення інкунабул.
2. Розвиток графіки латинських друкарських шрифтів.
3. Ілюстрація в ранніх друкованих книгах.
4. Внутрішня структура й оздоблення палеотипів.
5. Розвиток графіки латинських друкарських шрифтів.
6. Ілюстрація в палеотипних виданнях.
7. Східнослов'янські кириличні палеотипи.

Література

Основна: [1], [5]; додаткова: [6].

Змістовий модуль II. Книгодрукування в Європі XVI-XVIIIст.

Семінар 4 Книгодрукування у XVI ст.: Англія, Іспанія, Нідерланди. (2 год.)

Історія появи друкарських верстатів в Англії. Університетські друкарні. Жанровий і тематичний репертуар перших книг. Вплив географічного та соціально-політичного фактору на розвиток видавничої справи. Утворення королівської типографії. Богословська та світська книга – протистояння і розвиток. Просвітництво та енциклопедичні видання як популяризація книги. Початок книгодрукування в Англії. Система розповсюдження книг у Великій Британії XVI ст. Наказ про ліцензування книг. Державна монополія на друк книжок. Асоціація університетських видавництв. Видавнича справа Іспанії XVI ст. Видавнича справа в Нідерландах у XVI ст. Становлення журналістики в Великій Британії, Іспанії, Нідерландах.

1. Книговидання XVI ст. в Англії
2. Видавнича справа Іспанії та Нідерландів у XVIст.
3. Провідні осередки друкарства
4. Принципи функціонування книговидання в слов'янських країнах у XVIст.
5. Особливості книгорозповсюдження

Література

Основна: [1], [5]; додаткова: [9], [11].

Семінар 5

Конструювання й оздоблення друкованої книги. Шрифти. (2 год.)

Конструкція та оздоблення палітурок друкованої книги. Виготовлення паперу. Створення блокових книг. Прототипи друкарського процесу: відбитки зі штамів, відбитки з опуклих форм, вибійка тканини, ксилографія, гравюра на металі. Європейська палітурна справа у XVI столітті. Екслібрис, суперекслібрис, книговидавнича марка. Типи шрифтів і їх винахідники.

1. Конструкція та оздоблення палітурок друкованої книги.
2. Створення блокових книг.
3. Екслібрис, суперекслібрис, книговидавнича марка.
4. Типи шрифтів і їх винахідники.

Література

Основна: [2], [5]; додаткова: [11].

Семінар 6

Видавнича справа в Америці XVII - XVIII ст. (2 год.)

Книгодрукування Америки. Перша друкарня. Основні центри друкарства Філадельфія, Нью Йорк, Бостон. Американські типографи. Видавнича діяльність Бенжаміна Франкліна. Механізація друкарського процесу. Види друку.

1. Видавнича справа у США.
2. Основні центри друкарства.
3. Бенжамін Франклін: журналіст та видавець.

Література

Основна: [2], [5]; додаткова: [9].

Семінар 7

Принципи книговидання та книгорозповсюдження у XVIII ст. (2 год.)

Особливості розвитку видавничої справи в Західній Європі: Великій Британії, Франції, Німеччині, Італії, тощо. Особливості розвитку видавничої справи в Східній Європі: Угорщина, Польща, Румунія, Чехія. Особливості розвитку видавничої справи в Росії. Особливості розвитку видавничої справи в США. Провідні видавництва різних країн у XVIII ст. Тематика і типи видань. Газетно-

журнальне виробництво європейських країн у XVIII ст. Принципи книговидавання. Формування типів видання (бук трейд). Асоціація лондонських книгорозповсюджувачів. Видавництва Тонсонів, Бакклі, Бенджаміна Моті, родини Додслі, Уільяма Блейка, Джона Баскервіля. Суспільно-політичні умови розвитку книговидавання Німеччини. Провідні видавництва Німеччини: Бреткопфа, Унтера, Георга Гешена. Просвітницький характер видавництв. Розвиток журналістики: тематика і жанрова палітра. Вплив національно-визвольного демократичного руху в Італії на розвиток книговидавання. Діяльність Джамбатіста Бодоні, Антоніо Центи, Антоніо Валларді. Регламентування видавничої справи ордонансами та едиктами. Цензурний кодекс Людовіка XV

1. Особливості розвитку видавничої справи в Західній Європі: Великій Британії, Франції, Німеччині, Італії, тощо.
2. Особливості розвитку видавничої справи в Східній Європі: Угорщина, Польща, Румунія, Чехія.
3. Особливості розвитку видавничої справи в Росії.

Література

Основна: [1], [2]; додаткова: [11].

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студентів – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від аудиторних навчальних занять. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Головною метою самостійної роботи є закріплення, розширення та поглиблення набутих у процесі аудиторної роботи знань, умінь і навичок, а також самостійне вивчення та засвоєння нового матеріалу під керівництвом викладача, але без його безпосередньої участі.

Питання, що виникають у студентів стосовно виконання запланованих завдань, вирішуються на консультаціях, які проводять згідно з графіками, затвердженими кафедрою.

Самостійна робота студентів передбачена до кожної теми курсу, зміст якої полягає в таких положеннях:

– самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;

- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу після відвідування лекцій;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;
- презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання на семінарському занятті.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. При цьому не слід дослівно записувати за лектором, а своїми словами фіксувати найсуттєвіше: тему, її основні питання та положення. На сторінках конспекту варто залишати широкі поля для додаткових поміток під час самостійної роботи над літературою.

Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал, на який лектор посилається при викладанні нового. Якщо з певних причин лекція пропущена, її необхідно законспектувати й опрацювати самостійно, незрозумілі питання з'ясувати на консультації.

Основні види самостійної роботи студентів з дисципліни: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, самоконтроль рівня засвоєння програмного матеріалу, написання рефератів.

Змістовий модуль I.

Зародження і розвиток книгодрукування. (18 год.)

1.1. Комплексне завдання „Дослідники історії видавничої справи”. За каталогами бібліотек та бібліографічними покажчиками складіть список дослідників цієї проблематики, навівши під кожним з них їхні праці – 6 год.

1.2. Підготувати реферат за темою: Первинні матеріали, на яких творилися тексти (камінь, глина, піраміди, дерев'яні дощечки, бамбукові пластини, шовк, папірус), зробити презентацію в системі "Power-Point" – 6 год.

1.3. Комплексне завдання «За що спалювали книги в давнину?». Підберіть з наукової літератури або Інтернет-мережі (на світовому чи українському матеріалі) приклади спалення книг у давнину та прокоментувати такі приклади – 6 год.

Змістовий модуль II.

Книгодрукування в Європі XVI-XVIIIст. (18 год.)

2.1. Комплексне завдання «Заповіді давніх талмудистів «Вимоги до переписувачів книг» – у кабінет кожного редактора». Наберіть на комп'ютері і зверстайте у вигляді листівки (плаката, пам'ятки, таблиці тощо) – 6 год.

2.2. Скласти календар книжкової ярмарки(країна за вибором) – 6 год.

2.3. Створити порівняльну характеристику розвитку книгодрукування у XV ст. у Німеччині, Франції, Великій Британії – 6 год.

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи студентами, подано у вигляді табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. БІБЛІОТЕКИ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ Й СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ			
<p>1.1. Комплексне завдання „Дослідники історії видавничої справи”. За каталогами бібліотек та бібліографічними покажчиками складіть список дослідників цієї проблематики, навівши під кожним з них їхні праці – 6 год.</p> <p>1.2. Підготувати реферат за темою: Первинні матеріали, на яких творилися тексти (камінь, глина, піраміди, дерев'яні дощечки, бамбукові пластини, шовк, папірус), зробити презентацію в системі "Power-Point"– 6 год.</p> <p>1.3. Комплексне завдання «За що спалювали книги в давнину?». Підберіть з наукової літератури або Інтернет-мережі (на світовому чи українському матеріалі) приклади спалення книг у давнину та прокоментувати так і приклади – 6 год.</p>	<p>Семінарські заняття, модульний контроль, екзамен</p>	<p>5</p> <p>5</p> <p>5</p>	<p>I-V</p>
Змістовий модуль II. БІБЛІОТЕЧНА СПРАВА У НОВИЙ І НОВІТНІЙ ЧАСИ			
<p>2.1. Комплексне завдання «Заповіді давніх талмудистів «Вимоги до переписувачів книг» – у кабінет кожного редактора». Наберіть на комп'ютері і зверстайте у вигляді листівки (плаката, пам'ятки, таблиці тощо) – 6 год.</p> <p>2.2. Скласти календар книжкової ярмарки(країна за вибором) – 6 год.</p> <p>2.3. Створити порівняльну характеристику розвитку книгодрукування у XV ст. у Німеччині, Франції, Великій Британії – 6 год.</p>	<p>Семінарські заняття, ІНДЗ, модульний контроль, екзамен</p>	<p>5</p> <p>5</p> <p>5</p>	<p>VI- XI</p>
<i>Разом: 36 год.</i>	<i>Разом: 30 балів</i>		

VII. Індивідуальна робота.

1. На основі опрацювання наукових, навчальних, довідкових друкованих джерел та інформаційних ресурсів мережі Інтернет підготувати реферат з історії видавничої справи в окремій країні світу (за вибором студента).
2. Скласти хронологічну таблицю історії видавничої справи в обраній країні.
3. Форма захисту реферату є презентація проекту.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань, аргументування вибору методів дослідження	2 бали
2	Складання плану реферату, логічність структури	2 бали
3	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	8 балів
4	Повнота і глибина розкриття теми	5 балів
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, наявність наукової новизни, визначення перспектив дослідження	4 бали
6	Кількість використаних джерел (не менше 10)	3 бали
7	Повнота і логічність хронологічної таблиці історії розвитку бібліотечної справи в обраній країні	4 бали
8	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо є), список використаних джерел)	2 бали
	Разом	30 балів

Оцінка з індивідуальної роботи є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні досягнень студентів із навчальної дисципліни «Історія видавничої справи». Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Історія видавничої справи» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та

європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1	Відвідування лекцій	1	7	7
2	Відвідування (семінарських) занять	1	7	7
3	Виконання завдання з самостійної роботи (домашнього завдання)	5	6	30
4	Робота на семінарському занятті	10	7	70
5	Модульна контрольна робота	25	2	50
6	ІНДЗ	30	1	30
Максимальна кількість балів 194				

Розрахунок: $194:100=1,94$

Студент набрав: 170 балів

Оцінка: $170:1,94= 89$ (балів за семестр).

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни в межах аудиторних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на семінарських заняттях здійснюється за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;

3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Тестові завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів. Формат тестових завдань передбачає завдання закритої форми із запропонованими відповідями (альтернативні; на відновлення відповідності частин; на порівняння та протиставлення; на визначення причинної залежності; на відтворення правильної послідовності; з множинними відповідями «правильно – неправильно»).

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ вчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Підсумковий контроль знань передбачений у формі заліку.

Таблиця 8.2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів:

Високий (творчий) рівень компетентності.

A (90–100) = 5 (відмінно) – студент виявляє особливі творчі здібності, демонструє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; уміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку та розвитку, чітко й лаконічно, логічно та послідовно відповідати на поставлені запитання; демонструє вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; переконливо аргументує відповіді.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень компетентності.

B (82–89) = 4 (добре) – студент демонструє міцні ґрунтовні знання навчального матеріалу; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці; вільно розв'язує практичні справи та задачі; самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.

C (74–81) = 4 (добре) – студент має міцні знання навчального матеріалу; уміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; у цілому самостійно застосовувати їх на практиці; виправляти допущені помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи на підтвердження своїх думок.

Середній (репродуктивний) рівень компетентності.

D (64–73) = 3 (задовільно) – студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, але його знання мають загальний характер; має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких значна кількість суттєвих.

E (60–63) = 3 (задовільно) – студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні; його знання мають фрагментарний характер, має труднощі з наведенням прикладів при поясненні явищ і закономірностей; допускає суттєві помилки.

Низький (рецептивно-продуктивний) рівень компетентності.

F_X (35–59) = 2 (незадовільно з можливістю повторного складання) – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу; не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований; не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач; допускає значні помилки.

F (1–34) = 2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) – студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання та відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; повністю не знає матеріал, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.

ІХ. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Основними організаційними формами навчального процесу з дисципліни «Історія світової видавничої справи» є лекції, семінарські та індивідуальні заняття, самостійна робота студентів, заходи з контролю знань студентів.

Для активізації процесу навчання при викладенні змісту дисципліни використовуються різноманітні методи навчання, а саме: методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні).

Зокрема, студенти отримують необхідні з курсу відомості на *проблемних лекціях*, спрямованих на розвиток логічного мислення студентів. Під час таких форм роботи ознайомлення з темою відбувається шляхом акцентування лектором уваги на проблемних питаннях; увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках; розглядаються різні концептуальні підходи до проблеми.

Робота в малих групах дає змогу структурувати семінарські заняття за формою й змістом, створює можливості колективного вирішення проблем, забезпечує формування особистісних якостей і досвіду соціального спілкування.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками учасників з приводу проблемних питань; сприяють розвитку критичного мислення студентів, виробленню вміння аргументувати власну думку; вчать оцінювати пропозиції співрозмовників, критично підходити до власних поглядів.

Мозкова атака як метод розв'язання невідкладних завдань полягає в тому, щоб за обмежений час студенти могли запропонувати якомога більше варіантів вирішення проблеми та здійснити відбір найоптимальніших.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціаліста та передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків у процесі опанування навчального матеріалу.

Презентації використовують для демонстрації аудиторії результатів роботи малих груп, звітів про виконання самостійної роботи тощо.

Банк візуального супроводження сприяє активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності. Лекції та семінарські заняття забезпечуються відповідними мультимедійними презентаціями; забезпечується доступ студентів до комп'ютерної техніки та Інтернету.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій; електронні варіанти підручників, навчальних посібників;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект завдань для модульних контрольних робіт);
- ✓ тести.

ХІ. ЗАВДАННЯ ДО МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Змістовий модуль І.

Зародження і розвиток книгодрукування.

1. Передумови виникнення письма і алфавіту в кожного народу.
2. Соціальна, інформаційна та пізнавальна функція перших рукописних текстів.
3. Первинні матеріали, на яких творилися тексти (камінь, глина, піраміди, дерев'яні дощечки, бамбукліві пластини, шовк, папірус).
4. Виникнення письма й алфавіту як предтеча книгописання.
5. Первинний “книжковий” матеріал.
6. Форми книги.
7. Ранні осередки рукописної книги на Близькому Сході, в Азії та Європі.
8. Глиняні книги Ассирії. Єгипет.
9. Форми китайської рукописної книги.
10. Рукописні книги: Греція і Рим. Книга в долях Горація та Овідія.
11. Роль рукописної книги в суспільному поступі. Причини поширення рукописання. Становлення книгозбірень.
12. Особливості зародження книгодрукування в європейських країнах
13. Матеріально-технічний прогрес у книговидаванні
14. Прототипи друкарського процесу
15. Книгодрукування в Німеччині XV ст.
16. Книгодрукування у Великій Британії XV ст.
17. Книгодрукування у Франції XV ст.
18. Становлення книгодрукування як мистецтва
19. Біографія і діяльність Й. Гуттенберга
20. Книговидавання XVI ст.

Змістовий модуль ІІ.

Книгодрукування в Європі XVI-XVIII ст.

1. Видавнича справа Німеччини XVII ст.
2. Принципи функціонування книговидавання в XVIII ст.
3. Книговидавання XVI ст.
4. Видавнича справа Німеччини XVII ст.
5. Провідні осередки друкарства в Європі XVIII ст.
6. Принципи функціонування книговидавання в XVIII ст.
7. Стереотипи як масовість книги
8. Організація процесу книговидавання в XX ст.
9. Книговидавання XVI ст.
10. Видавнича справа Англії XVII ст.
11. Принципи функціонування книговидавання в XVIII ст.
12. Провідні осередки друкарства
13. Процеси демократизації книги.

14. Книговидання XVI ст.
15. Видавничі справи Італії XVII ст.
16. Принципи функціонування книговидання в XVIII ст.
17. Охарактеризувати провідні осередки друкарства у світі.

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Баренбаум И. История книги. – М.: Книга, 1984. – 246 с.
2. Баренбаум И. Издательское дело и книговедение Франции. – М., 1974.
3. Владимиров В. Всеобщая история книги. – М.: Книга, 1988. – 388 с.
4. История книги / Под ред. А. А. Говорова и Т. Г. Куприяновой. – М.: Светотон, 2001. – С. 5-36.
5. Тимошик М. Історія видавничої справи: Підручник. – К.: Наша культура і наука, 2003. – 496 с. (Перевидання 2007 р.)

Додаткова:

6. Книга. Энциклопедия. – М.: БРЭ, 1999. – 800 с.
7. Мигонь К. Наука о книге: очерк проблематики / Пер. с польского О. Медведевой, В. Мочаловой, Р. Смирновой. – М.: Книга, 1991. – 320 с.
8. Немировский Е. Изобретение Иоганна Гутенберга. Из истории книгопечатания. Технические аспекты. – М.: Наука, 2000. – 659 с.
9. Тимошик М. Стародавня рукописна книга в світі: попередники, ранні осередки, роль у суспільному поступі // Вісник Книжкової палати. – 2002. – №4. – С. 22-27.
10. Функе Ф. Книговедение: исторический обзор книжного дела / Пер. с нем Б. Боссарта. Под ред, со вступ статьей Е. Немировского. – М.: Высшая школа, 1982. – 294 с.
11. Энциклопедия книжного дела / Ю. Ф. Майсурадзе, А. Э. Мильчин, Э. П. Гаврилов и др. — М.: Юристъ, 1998 — 536 с.
12. Биковський Л. У службі українській книжці / Упорядники Л. Винар, Я. Ісаєвич. – Львів-Нью-Йорк, 1997. – 326 с.
13. Булгаков Ф.И. Иллюстрированная история книгопечатания и типографского искусства : Т. 1 : С истории изобретения книгопечатания по XVIII век включительно / Ф. И. Булгаков. - СПб. : А. С. Суворин, ценз. 1889. - VIII, 365 с., ил.
14. Владимиров В. Всеобщая история книги. – М.: Книга, 1988. – 388 с.
15. Грінченко Б. Про книги: як їх вигадано друкувати. — К., 1908.— 48 С.
16. Животко А. Історія української преси / Упорядк., передм. і примітки М. Тимошика. – К.: Наша культура і наука. 2000. - 368 с.

17. Запаско Я., Мацюк О., Стасенко В. Початки українського друкарства. - Львів: Центр Європи, 2000. - 222 с.
18. История книги / Под ред. А. А. Говорова и Т. Г. Куприяновой. – М.: Светотон, 2001. – С. 5-36. (Гл. 1. «Книга как предмет исторического изучения»; гл. 2 «Методы изучения истории книги»; гл. 3. «Источниковедение истории книги»; гл. 4 «Историография истории книги»).
19. Капр Альберт. Иоганн Гутенберг. Личность в истории. - С.П.: Вита нова. 2011. – 578с.
20. Любинский В. С. На заре книгопечатания. — М., 2006. — 168 с.
21. Мэн Джон. Иоганн Гутенберг. - М.:Эксмо, 2012. – 304 с.
22. Немировский Е. Изобретение Иоганна Гутенберга. Из истории книгопечатания. Технические аспекты. – М.: Наука, 2000. – 659 с
23. Тимошик М. Першодруки (інкунабули) // Українська мова. Енциклопедія. - Вид. 2-ге. – К.: УРЕ, 2004. – С. 473. (1)
24. Тимошик М. Стародавня рукописна книга в світі: попередники, ранні осередки, роль у суспільному поступі // Вісник Книжкової палати. – 2002. – №4. - С. 22-27.
25. Український Інститут книгознавства // Українська енциклопедія. – У 10 т. - Т.9. – С. 3433.

Інформаційні ресурси

Книжкові ярмарки

<http://antipedagogika.com/knizhnaya-yarmarka-2014/>

<http://bit.ua/2014/03/6-myrovyyh-knyzhnyh-yarmarok-v-2014-hodu/>

<http://www.pro-books.ru/bookfairs2014>

<http://bit.ua/2014/03/6-myrovyyh-knyzhnyh-yarmarok-v-2014-hodu>

<http://www.buchmesse.de/de/>

Електронні бібліотеки

<http://www.librportal.org.ua/>

<http://elib.nplu.org/collection.html?id=56&page=4>

<http://elib.nplu.org/collection.html?id=56&page=4>